

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
uteza 37. szám. Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés.

Rétegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő: Dr. TERHES SÁMUEL.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a. könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Üres paróchiák.

Pásztor nélkül a nyáj szerteszét oszlik. A jó pásztor azonban a szétfutott nyáját is össze tudja terelni békés együttletre. Szükséges azért, hogy a nyájnak pásztorja, jó pásztorja legyen.

Az egyes vallásokat követő egyházak ily lelki nyájának tekinthetők s ezért hívjuk a papokat lelkipásztoroknak. És a lelkek békés együttélése, szeretetteljes egymáshoz vonzódása feltétlenül kívánatos, hogy azoknak gondos, szerető lelkű, szelid őriző pásztoruk legyen, aki a jó pásztor minden olyan tulajdonával bírjon, mely az őrizetere bizott nyáj szeretetét és félelmét egyaránt ki tudja érdemelni.

Né tévessze össze a papok mai helyzetét a mai vallásos élet kifogásolható állapotával senki! Igaz, hogy a nép egy idő óta vallásosságában, vallási formáinak szoros betartásában lazulni kezdett; az is igaz, főleg a protestáns híveknél, hogy az ugynevezett papi tekintély a nép szemében nem áll oly magas fokon, mint a régebbi időkben; de a vallásfelekezetekhez tartozás érzete még mindig erős, a papoknak híveire gyakorolt hatása és e hatás ereje sem meg nem gyengült, sem meg nem gyengülhet soha.

Ha a pásztor szeme a nyájban van csupán s másra nem irányítja érdeklődését, — a nyáj szét nem széledhet: ha a pásztor jó legelőre vezeti nyáját s nem a kopár sziklákra, a nyáj szeretettel ragaszkodik pásztorához s jóltevőjének tekinti őt.

Epen így van a lelkipásztor is az ő híveivel. Ha azokat gondjaiba veszi s más dolgokkal nem törődik, ha a lelkek mennyei táplálékáról híven gondoskodik s azokat a megcsuszamlás veszélyével fenyegető kopár magaslatokra nem vezeti, — áldó tekintettel néznek felé s igazi jóltevőjüket látják benne.

Ha ilyen jó pásztoroknak — hál' Istennek — még igen sok példáját látjuk ma is; és a mely egyház ilyennel dicsekedhetik, ott nincs szó ma se az egyházas élet vagy a papi tekintély alábbszállásáról. Ott szeretet és béke honol; ott a lelkekben Isten lakik; ott a templom Istenháza, ott a szószék és paróchia a szeretet és

világosság iskolája, melyből szelid fény sugárzik szét a szívekre s nem a titokzatos gerjedelmek tüzeiből lappangva elterülő füstnek lelkeket sötétítő homálya.

A papi állás fontossága azért értékéből semmit sem veszített. Nem veszített egész hazánkban: de nem különösen vármegyénkben, hol a pap őriző pásztori szemére a reá bizott nyájnak igen nagy szüksége van. Az erdőszéleken s az aklok falai mellett folytonosan ólálkodnak a farkasok, kielégíthetetlen falánksággal és éhséggel villogtatva fehér fogaikat a szelid bárányákra. Ugy, hogy a pásztornak ne csak jó és éber szeme, de a kezében hatalmas botja is legyen, melylyel azokat észrevegye, s idejekorán, míg kárt nem tesznek, el is kergethesse.

A közelmúlt időkben vármegyénkben három olyan nyájnak pásztorja dőlt ki az őriző munkából, mely nyájak „magyarhoni ágostai hitvallású evangélikus“ egyház nevet viselnek.

Hazánkban egyetlen vallásfelekezetnek sem kell elnevezésében tüntetnie azzal, hogy magyar. Az ágostai hitvallásúak ezt törvényerővel kiemelték, midőn legutóbb vallásfelekezetük precíz elnevezésének megállapításáról volt szó.

Nagy elmének mély gondolata volt ez az elnevezés: keresztülvitele pedig horderejében kiváló fontossággal bír.

A czimben kifejezett gondolat figyelmeztető ujjal mutat a küzdelemre, melyet Magyarországon az anyagi javakban is szűkölködő s tulajdon hittevéreivel is folyton, hadilábon álló lutheránus hívőknek, sokszor sértő meggyanúsítások között folyton vívniok kell; — ime lássátok: a mi küzdelemünk kettős! Mi munkálunk a hitért, mi munkálunk annak magyar jellegeért!

E kettős küzdelem szolgálja az elnevezésben rejlő nemes czélokat.

Hogy ezen elnevezést; „magyarhoni ágostai hitvallású evangélikus pap“ egy lelkész itt Gömör-Kishont vármegyében igazán megérdemlje s hogy magát önértetesen, büszkén ilyennek vallhassa, azt nagy és igen nehéz, de magasztos küzdelmek árán érheti el. De bármily farsztoúk legyenek is azok a küzdelmek, mind-mind meg-

vívhatók s általuk a jelzett czél el is érhető, ha, a minek hiányzania nem szabad, az ehhez szükséges hivatás és nemes ambíció abban a papban meg van.

Nem szabad azonban szem elől téveszteni azt sem, hogy ily nemes törekvésű lelkész legbőségesebb ereje is csak egy ember ereje s fontos missziójának gyakorlásában külső támogatásra, a közönség részéről jövő meleg, odaadó érdeklődésre is kell, hogy támaszkodhasson.

Sőt mi több, a jelzett oknál fogva nálunk, Gömör-Kishont vármegyében, ez érdeklődésnek a szoroson vett felekezeti határokon túl is ki kellene terjednie s minden igyekezetnek oda irányulnia, hogy a hol az evangélikus papnak nemes feladata teljesítéséhez segédkezet nyújthatunk, azt odanyujtsuk, a hol pedig még ilyen pap nincs, ott jóra való lelkipásztorokat nyerni segítsünk.

Három paróchia üresedett meg, mint említettük, nemrégiben vármegyénkben. Sajátos dolog, hogy mind a három lelkészi állás betöltésének nemsokára bekövetkező kérdése egy és ugyanazon gondolatot kelti fel lelkünkben: vajha ezen egyházak leendő lelkészei egyenkint oly szerencsésen megválasztott férfiak lennének, kikben a „magyarhoni ágostai evangélikus egyház“ igazi lelki pásztorokat nyerne!

Mert mind a három nyáj körül van véve farkasokkal; s mert öreg volt már a pásztor mind a háromban.

Ne háborgassuk nyugalmukban az öregeket; de nem is sértjük meg nyugalmukat, ha a lelki világukban bomladozónak indult s itt maradt nyájainak az övékkel azonos egyházas, de magyar hazafiasságban tetterősebb pásztorokat kívánunk Istentől és emberektől!

Egy és más a párbajról.

Hogy mennyire átalakító, formáló hatással van a társadalom egyes intézményeire, kivétlenül eredeti jellegéből, új köntösbe öltözteti, úgy hogy a szemlélő alig ismer eredeti formájára, példaképen hozom fel a párbajt, társadalmi kores szülöttet — a mai értelmében véve, — melyről most újra annyi sokat beszél a közvélemény.

TÁRCZA.**Merengés.**

Bujdosom a pusztát, keresem a berket,
Fájó szívem enyhét, de sehol sem lelhet:
Nem vídít, nem esábit légi madár hangja,
Nem a zombos nádas búgó vadgalambja.

Elfutó kis patak susogását kérdelem,
Szellő zúgásától mért fáj ugy a szívem,
Mért pereg arezomon torró könyesepp árja,
Mely szívemet olyan fájón által járja.

Mintha nem hallaná senki a beszédem,
Olyan méla a esend, árnyas lombos téren;
Még a vadgalamb is messze messze szálla,
Bú-lomboktól mentes, esendes vízi tájra.

Csak én maradtam ott; egymagamban, árván,
Elmerengve fájón, erdő lombos árnyán,
Keresem és hívom, vajjon merre látom
Legdrágább kincsemet kerek e világon?

És ime megszólal lágyan esengő szava,
Megjelen előttem angyaiok angyala,
Ködfátyol takarja isteni termetét,
Hajnal-esillagfényű égő tekintetét. . .

Balzsamos illatú szerelme lehelével,
Réveteget lelkemet szeliden keité fel.
Enyhítő ír esőkja fájó szív sebére,
Ragyogó nap annak bánatos egére! . . .

Margócsy Aladár.

Egy vén diák naplójából.

Ifju korához, diák éveikhez minden embert valami édes emlék fűzi, a melyre oly jól esik visszaemlékeznie. A multak mezején tallózza, az időtől megsárgult papirok között keresgélem, kezembe akadt egy régi történet, diákkori följegyzés, bolondos história.

Szünidő után az iskola falai újra vízhangzottak a diákok tréfás ötleteitől és a szülői háznál lejátszódott események elbeszélésétől. Mert hát ilyenkor — különösen a téli szünidőben — mindenkivel történik valami érdekes kaland, melyet aztán a kópé diák rendszerint kibővítve beszél el, sokszor olyan dolgokat állítva, hogy talán maga sem hiszi el.

A r-i gimnáziumba jártam. Társaim megérkeztek, hogy újra neki fekdűjenek a rengeteg tudománynak, mely az édes semmit tevés ideje alatt oly nyugodtan engedte aludni és álmodozni az ideálokról, az első csokorról — no meg az első csokról!

Hatan voltunk a classisban, kiket szoros baráti kötelék fűzött egymáshoz, kik — a szülői tanácsal kapott — pénzünket összerakva, néha-néha a diákkamara pipa- és cigarettafüsttől bizonytalan színűvé vált falai között egy-egy kisebb-szerű mulatságot rendeztünk. Igen, mulatságot, mert hát a diáknak mindig szívesebben jár ezen az esze, mint a latin vagy a római classikusok porlepte könyvein.

Az új évnegyedet is ilyen mulatsággal nyitottuk meg. A legkisebb diák azonnal készen volt, kezében és hóna alá szorítva a literes üvegeket, a parancsra várt, hogy melyik koresmából hozza a búkergető szölnövedet.

Mikor aztán a gyerek visszatért a „ferbli“ játék mellett összecsendültek a poharak s előkerültek azok a jó magyar népdalok, a melyeknél aztán mulattunk éjfélig.

A hatás gyorsan jelentkezett. Dikezióztunk, argumentáltunk — és berugtunk. Ezen ihletett állapotban ze-

nészek után áhitoztunk a kik elhuznák a mi „ideáljaink“nak a szép andalítót.

Vérszerződést kötöttünk, hogy cigányt mindenáron kerítünk. Ezen üdvös indítványra elővettük a szoba szögletében már a sok társaitól megosztott utolsó hat fél-literes üveget és a pecsétet nem reá, hanem leütöttük róluk és „Grund“ jelszóra fenéig ittuk.

Mikor az utolsó csokot adtuk az üvegeknek, bizonytalan lépésekkel és nagy lármák között elhagytuk a diákkamarát és kivetettük a halót a barna-gyerekek elfogására. Friczi cigány a bandájával — mivel jóval éjtél után volt — kivonult a városból és visszatért ősei birodalmába, a várostól mintegy félóra fekvő tanyára: a cigányországba.

A városnak minden kávéházait, koresmáit átkutatuk, de bizony zenészekkel sehol sem találkoztunk. Belekiabáltunk az éji esőndbe, hátha hívó szózatunkra előtremenne Friczi. Midőn ez a kísérletünk is kudarcot vallott, bekopoktattunk a magánlakókhoz, hogy nem dugták-e el Friczi cigányt? A kopogtatási mániába annyira belejöttünk, hogy buzgóságunkban az igazgatónkhoz is bezörgettünk, kérdezve, hogy nincsenek-e ott a zenészek? — De itt vannak! — Várjatok azonnal kimennek! — volt a felelet.

Nem futott ugy a labancz a kurucz elől, mint mi e szavakra. Futottunk, a hányan voltunk anynyi felé, de esodálatosképen egy félóra mulva együtt voltunk a diákkamarában. Hogy új bátorságot nyerjünk, előszedtük a már elhántyt üvegeket, hónunk alá szorítottuk, mint egy dudát, hogy vajjon van-e még benne egy csepp a jóból? De — fájdalom — nem volt azokban egy csepp sem!

Aztán újra elindultunk: merre vagy te Friczi cigány? Ez újabb keresésre unszolt Bachus, aki oly mélyesen hagyott betekinteni titokzatos birodalma fenekére. De dobogó szívünk is ösztökölt, mert a kéjes mámorban isteni szépeinket, a kik mintegy oltárképek voltak szíveinkben, olyannak hittük mint a hajnali derengésben a

Valóban, ha egy kis összehasonlítást teszünk a mai és az ókori párbajalkalutok között, azonnal feltűnik a nagy ellentét minden tekintetben, úgy hogy voltaképpen ma már ez új modern intézménnyé nőtte ki magát.

Legfeljebb nevérol, meséiről ismerünk régi eredetiségére.

Története, eredete visszavezethető az emberiség kezdetére. Már a biblia, az ó testamentum tanítja Dávid és Góliát élet-halál harcát, mi tulajdonképpen párbaj volt, a rómaiaknál is számos „párharcot” talál a kutató, így Turnus és Aeneas küzdelme egy leány kezéért, majd Manlius Torquatus viaskodása Valérius Corquussal stb.

A kelták történetében is nyomait találjuk az ugynevezett itéleti párbajoknak, ez voltaképpen itéleti azaz perdöntő bajvívás volt, mely alkalommal a felek, vagy maguk vagy helyetteseik állottak ki, s a győztes pernyertes lett.

Ezt alkalmazták esetleg mint bizonyító eszközt is. Ilyen s más bizonytalan eseményektől, eredményektől függött sokszor egész népek élete, helyzete, számtalan fontos ügy eldöntése.

E fajta kisebb-nagyobb eltérésekkel létrejött párbajt találunk legtöbb ókori népnél, úgy különösen a barbároknál is.

A kor haladtával halad, változik, fejlődik a párbaj is. Már az ó korban bizonyos szertartási ceremóniakhoz kötik létrejöttét, megvívását, az eredmény kihirdetését.

Az itéleti párbajok még mindig divatosak, sőt még a XVI. században is találunk e fajta ügydöntés elintézésének nyomait.

Hazánk kevés változással hasonló alakuláson ment át e téren. Már a régi időben a pogány világban ismeretes volt az e fajta kiállítás, majd később jött a keztyű dobás, melyet ha az ellentél elfogadott, úgy a hatóság engedélye mellett, legtöbbször nézőközönség mellett vívták meg a párharcot s az ügy ezzel befejeződött.

A voltaképeni párbajt, nem tévedünk, ha egész bizonyossággal a régieknél divatozó lovagjátékokból származtatjuk le.

A lovagjátékokat, hol két fél erejét, ügyességét mérte össze, sokszor becsületért, dicsőségért vívták meg, legtöbbje nyilvánosan folyt le. A kihívás, elfogadás, a kiállítás, a voltaképeni mérkőzés rendszerint előre meghatározott szabályokhoz volt kötve s ily harci viadalokra csak is az államfők adhattak engedélyt. Később, mivel nagyon elharapódzott a sport e neme, több országban szigorúan betiltották s az uralkodó megtagadta az engedély kiadását. Sőt annyira ment e szenvedély elfajulása, hogy az egyház is közbe lépett, s átkot szór a bajvívókra, ki is mondja határozataiban, ezt a tridentit zsinat. — E vizsás állapot eredménye lett, hogy sok helyütt a párbajozóktól elvették birtokaikat, megfosztották jogaiktól, a végeredmény még sem használt, elnémult, lecsendesedett egy rövid időre, hogy annál vehemensebben üsse föl fejét új alakulataiban. S ime megtörtént — a mai párbajmánia urálja az egyes országokat, pusztítja az emberiséget.

Az ujkor mindenütt telve véres párbajokkal, Olaszország, Franciaország, Németország jár elől szenzációs eseményekkel, kiktől mi sem maradunk nagyon hátra.

Ausztria sokkal csendesebb e tekintetben, s régtől fogva nem barátja a véres küzdelmeknek, félti a bőrét a szomszéd.

Sajnos, nem így vagyunk ám mi ezzel! Bátran lehet mondani, alig van ország, nemzet, hol annyiszor szerepelne a kardok, a pisztolyok e téren, mint itt minálunk, — s hol annyit reperálnak az amugy is kényes magyar becsületet. Fajunk jellege, harezias története, multunk, s erős temperamentumunk s vérmérsékletünk sokban hozzájárul e mánia üzéséhez.

* * *

A mai kor betegsége a párbaj úgy okára, keletkezésére, mint lefolyására nagyon is elütő az eddigiéktől, honnan szeretik levezetni.

Régen a harciasság, bátorság fokozása sokszor engedélyhez kötött döntő küzdelem volt, ma hangoztatott sértett becsület helyreállítására irányuló egyenlő fegyverekkel vívott harca két félnek.

Eltekintve az amerikai párbajtól, hol a fegyverek nem egyenlők. S vajon legtöbb esetben micsoda elégtételt nyújt az eredmény a sértettnek? vagy különös

szüzi napot, biboros ágyának aranyal szept, rózsaszínű vánkoston pihenve; — a kik fel fognak ébredni a szerenádnak hangjaira s figyelve emelik fel fehér párnáikról drága fejcsékeiket, kitekintenek a téli éjszakába; szivükben édes, meleg hála-érzés fog támadni, mely egykor megtermi számunkra a boldogságot; — hogy a szerenádnak után rózsás arczoskájuk másik oldalára fordulva — rólunk álmodoznak. És lakott volna Friezi cigány a Gön-czöl szekerén, akkor is elmentünk volna érte. Mentünk tehát, be voltunk csipve, cigány még nem volt, de már beleénekeltek az éjszakába az „Ó” kedvelt dalait.

Im azonban jön velünk szembe egy köpenybe burkolt alak. Szívében nem lakik félelem, nem retenti őt hat elszánt legény. Vajon mi páncélja van? Vagy talán Luczifer ő, a ki neveti az emberi gyöngeségeket és úgy vadászik most valakire, mint egykor szegény Faustra, akit oly rutul elveszített? És karon ragadott, karon éppen engemet, kiáltva:

— Megvagy fráter!

Nem volt azonban ő sem Luczifer, sem más gonosz lélek, de volt ő a mi igazgatónk. Es jöttek „Vesztett csata után csufos futások . . .” Csak én maradtam ott. Nem sejtettem, hogy e fráterben ő az igazit ismerte fel, lévén neki szokása minden jeles virágát az ifjuságnak „fráter” névvel illetni. Azt hittem egy iramodás: mindent meg lehet menteni. Kiszakítottam magam karjai közül és elfutottam; gyorsabban futottam mint a városunkba időszakonként ellátogató Márkus János „a kengyel-futók királya”. Pedig ekkor már megvolt pécéselve sorsom, nem segített azon semmi fráter Fráter összetalálkozás.

— Hová vezet minden út? — úgy mondják Rómában. Hová vezetett minden futás? — a diákkamarába! Megállni, visszalépni, ez okosság és józanság lett volna. Mi pedig nem voltunk okosak, de legkevésbé sem józanosok. Mint minden tél után tavasz, úgy tűnt fel előttünk

véletlen folytán szerencsése van s akkor ellenfelén úgy, a hogy megtorlást vett, ám legtöbbször a sors iróniájára, szegény sértett még hozzá ráadásul ki is kap s nyomja pár hétig az ágyat. De hát a társadalom magas itélőszéke előtt adott és kapott megtorlást a rajta esett sérelemért. S kell, hogy így történjen Ime az elégtétel!

Nem állítom mereven, hogy a párbaj mai korban divatozó szokásaival egyszerre eltörendő lenne, az némi esetben még most a társadalom jelen felfogása mellett, szükséges rosz. De nagyon is ujunkra vehetjük azon eseteket, midőn elmaradhatatlanul igénybe kell venni a társadalom e kinövését. — Ha azonban minden csekélységért párbajt vívunk s az ugynevezett tyukszem-párbajok, melyek különösen az utolsó időben divatosak, s szaporák s ha ezek meg nem szűnnek, úgy még az igazán szükséges időben igénybe vett párbaj is határontó s ennek jelentőségét csökkenti a sok szükségtelenül megvívott párbaj.

Társadalmi betegség, gyógyulás tehát csak benne kereshető. Valóban csodálattal kell nézmem a tétlen nemzeti vezető osztályt, kiknek szeme előtt ott vonul el a párbajban elesettek szomorú csoportja s még sem mozdul, tétlen, cselekvésre képtelen!

Csak rövid időre gondoljunk s térjünk vissza a kissé szenzációsabb párbajok eseteire, mely elszomorító példákat fogunk találni.

Herzeg Ferenc kardpárbajban öli meg 1884 évben Sipos János tiszthelyettest, Vidacs János pisztoly-párbajban lövi le Kovács József államvasuti hivatalnokot, majd egy eset, mi minket is érdekel, Gundelfinger Gyula földbirtokos agyonlövi pisztolypárbajban Luzénszky József bárót Eperjes mellett, Bolgar Ferenc országgy. képviselő szinte pisztolypárbajban lövi le Schleier Hugó ezredest, a 80-as években dr. Pasztélyi Jenő ügyvéd agyonlötte párbajban Liberati Ödön országgyűlési képviselőt, Hegedüs Ede törv. bíró pisztolypárbajt vív Olchváry Pál törvényszéki jegyzővel, mely a bíró halálával végződött.

A kilencvenes éveknek is meg vannak a maga szenzációi, csak egy párat is említek, dr. Kálmán József ügyvédet pisztolypárbajban lövi agyon Orley György megyei aljegyző Nagyváradon, Klein Izidor Losoncon kardpárbajban oly szerencsétlen vágást mér ellenfele Koléner Bélára, hogy ez ennek következtében meghal, Oberschal Pál pozsonyi jogakadémiai tanár pisztolypárbajban agyonlövi tízeves találkoójukon Putnoky Domokos földbirtokost.

A huszadik századba most léptünk, már is bő martaléka van e szerencsétlen viaskodásnak. A század elején Kánya János ügyvéd lövi agyon Dulinsky József ügyvédjelöltet, Békassy Ernő huszártóhadnagy párbaja gróf Nippenburg Ottó tisztársával, mely a gróf halálával végződött, majd Löwentfeld Ernő bécsi kereskedő pisztoly-párbajban halálosan megsebzí Szojka Benő huszártóhadnagyot. S ime a közelmúlt párbaj eredménye dr. Ernusz Géza szombathelyi ügyvéd halála, mely nemesak a tett színhelyén, hanem széles e hazában nagy részvétet s mély megdöbbenést keltett.

Egynéhány eset a sok közül, hogy képet alkossunk magunknak a véres eredményekről s hol maradt az ezer meg ezer eset, melyet figyelmen kívül hagytam, melyek eredményét homály fedí, sokat eltitkoltuk a hol csak kisebb sebesülés történik. Nem értettük a társadalom mély hallgatását eddig is. — Szótlanul nézi mint szedi áldozatát e betegség s még csak nem is nyújt orvoslást, segítséget s nem is siet a baj elhárítására.

Meg kell változnia a társadalmi nézeteknek a becsületről, a párbaj fogalmáról; intézményeket kell létesíteni, a társadalmi balga előítéleteket, a hol csak lehet, ostorozni s a közfelfogást e téren megtisztítani. Át kell gyúrni az embereket s szigorítani a törvény betűit.

Szükséges lesz ez esetleges gyökeres átalakításról — mit joggal követelhetne a társadalom — a becsület-sértés és rágalmozás büntetések szigorítása is, mert rendszeren e téren nyílik alkalom a párbajra.

Tanácsos leend a párbaj büntetések felemelése, a törvény ez irányú codificatiója, szigorubb és kiterjedtebb alapon büntetni sokszor a hanyag segédeket s esetleg a segédkező orvosokat is. A visszaesők szigorú büntetése is helyt foglalhatna.

Mind oly kérdések, melyek komoly megfontolásra várnak, vita tárgyává tehetők, hogy azokból a hasznost, üdvöst felhasználva, értékesítsük a baj orvoslására.

minden vereség után a czél és a jelszó: Friezi cigány! Szerenádnak!

Mint a régi, nagyobb erényekkel dicsekvő időkben a vezérek mentek a seregek élén, úgy küldött ki most a kompánia kettőnket. — Mit lehetett tenni? A zászlót elvetni? Ej! Csak egy félóra a cigánysereg! Föl a cigányseregbe! Mi, hogy hideg van? Ha megfázunk, lesz, a ki megszarasson! Mit, megfagyni? Szívünk úgy égett, hogy napnak téve, tavaszt tudott volna várakozni a kibalt téli földre. Hogy megverhetnek? Ti értetek viseljük akkor a sebeket ti drága harmatos virágok! Föl tehát a cigányseregbe megtogyott két vezérre leapadt hadsereg! Hősök, szekunda-koszorú leventék, megjedni szegény volna nektek! Es mentek ők, a zordon legények. Fejükben mámor volt, szivükben gyönyör, eszökben bolondos csintalanságok.

A cigányseregbe érve, az első ház ablakát zörgettem meg, a honnan egy öreg asszony első rémületében tüzet kiáltott. Megmaradt ezen állítása mellett mindaddig, míg mi a nagy részben papírral beragasztott ablakait be nem vertük, a mire lett nagy lármázás és ordítás. Jöttek a seregbeliek, ki bortal, ki egyéb ütő-eszközökkel. Azt hittük, eljötték utolsó napjaink, meghal ma két gimnazista. Elhatároztuk, hogy hősül adjuk el életünket, küzdeni fogunk utolsó leheletig, mint Leonidas. Szerencsénkre megjelent a hirtelen támadt forradalom kavargásában Friezi cigány, aki felismervén az üldözötteket, felénk rohant, mint védő-angyal terjeszté ki karjait és mihamar lecsillapította a felbőszült tömeget.

A veszélytől megszabadulva, Friezi cigány a tiz tagból álló bandáját sorba költögette s egy negyedóra multán ott álltam a banda élén. Tudtára esvén azonban a fekete népnek, hogyha az én szivem diadalmas büszke királynőjének akarnak andalítót játszani, egy magas kőkerítésen kell átászniok, ázni-fázni kezdtek minden szerenádtól. Féltek szönyen a faltól és visszakivánuoztak dunyháik közé.

Mert ha a baj tovább ily mérvet ölt, s így pusztit az emberiség között, veszedelmes lesz eredménye s mentől tovább késünk orvoslásával, elnyomásával s megakadályozásával annál nehezebb lesz szembeszállani e társadalmi félszagséggel, kórsággal — a párbajjal.

Csak üdvözölni lehet az orvosok szövetségét kik elhatározták vagy legalább is tárgyalta e fölött, s ki óhajtják kötelezőleg mondani, hogy a párbajnál meghívásra sem fognak megjelenni. Így ez is egy eszköze lesz, hogy párbaj nem oly könnyen vívható majd meg.

Ausztriában már megalakult a párbaj ellenes liga, s most már madnem minden nagyobb városban fennáll s működik a párbaj ellenes szövetség, élén a társadalom vezető elemeivel s ha így halad ez üdvös reform, Ausztria rövid idő alatt e téren nagy átalakuláson fog keresztül menni, sok szerencsétlen párbajt fog megszüntetni.

Mi magyarok tétlenül nézzük ez üdvös ujításokat, csak akkor jajdulunk föl, és sopánkodunk e bajokon, ha néha egy-egy vérlázító párbaj viszi el áldozatát, majd ezt is feledve, újra a régi mederben vagyunk.

Csak ujjolag kezdenek mozogni, midőn már belátják ez állapot tarthatatlan voltát, s sajnos azonban nagyon kevés reménységgel. — Nagy nehezen Nagyváradon megalakult a párbaj ellenes szövetség, mely már is megkezdte reform-törekvéseit. A főváros nehezen mozdul, a sajtó nem elég melegen karolja föl e nemes eszmét, térhódítását és minél szélesebb körben való ismeretét kell tehát, hogy a vidék mozogjon, hol még nem némultak el ez üdvös és hasznos eszmékért rajongó egyéniségek. Itt van Gömörvármegye s Rimaszombat, valamint a többi városaink nemesen gondolkozó lelkes közönsége, álljon össze, vegye kezébe a társadalom vezetésére a vezérfonalat, ismeresse meg a hasznos intézményt, annak czéljait, mikénti működését, s alkossa meg a párbajellenes szövetséget. S ha e téren fölvilágosítást óhajtának, hiszen hogy a már Nagyváradon megalakult szövetség mindenben örömmel fog segédkezet nyujtani s meg önyíteni az alakulás nehézségeit. — S ha megtettük e terén is kötelességeinket, egy lépéssel közelebb értünk a czélhoz, Magyarország boldogításához!

Dr. Dienes Gyula.

Ügybeosztás a folyó évre a kir. törvényszéknél.

Kubinyi Aladár kir. törvényszéki elnök kiadta a következő hivatalos ügybeosztást az 1903-évre:

1. Vozáry György kir. törvényszéki bíró, váltó, esődügyek, gondnokság, holttá nyilvánítás, okirat megsemmisítés, kisajátítási ügyek, ügyvédek elleni panaszok, régi hagyatéki ügyek, perenkívüli kereskedelmi ügyek, vizsgáló bíró helyettese.

2. Kolbay Sándor kir. törvényszéki bíró a büntető és büntető fellebbviteli ügyekben helyettes elnök, a vádtanács elnöke, kereskedelmi perek, bányaugyek, hitbizományi ügyek.

3. Cseh István kir. törvényszéki bíró: vizsgálóbíró, a házassági váló perek, tagosítási ügyek.

4. Dr. Kálniczky Géza kir. törvényszéki bíró: a somm. polgári felebbezési perek, a vádtanács előadója, tagosítási ügyek.

5. Domján Lajos kir. törvényszéki bíró: a rendes örökösödési, birtok és egyéb perek, a tagosítási ügyek.

6. Pongrácz Dezső kir. törvényszéki bíró: telekkönyvi ügyek, büntető ügyek, esődbiztos.

7. Velesz Ferenc kir. törvényszéki albíró a telekkönyvi helyesbítési ügyek a helyszinén.

A vádtanácsok pedig következőleg osztattak be:

1. *Közpolgári ügyek tanácsa:* Elnök: Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Vozáry György tszéki bíró; Rendes tagok: Domján Lajos, Dr. Kálniczky Géza kir. tszéki bírák; Póttagok: Vozáry György, Pongrácz Dezső kir. tszéki bírák; Jegyző: Ráduly József joggyakornok; Ülőnap: Kedd és Csütörtök délután.

2. *Váltó keresk. és esődügyek tanácsa:* Elnök: Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Vozáry György tszéki bíró; Rendes tagok: Vozáry György, Kolbay Sándor és Cseh István kir. tszéki bírák; Póttagok: Csődbiztos: Pongrácz Dezső kir. tszéki bíró; Jegyző: Taub József joggyakornok; Ülőnap: Kedd és Csütörtök d. u.

A válság pillanatában szemembe ötlött egy, a ház falához támasztott létra. Hogy nem az enyém? — tudtam. Azé, aki viszi. Es én vittem. Mentünk büszkén, mint Napoleon Oroszország felé a diadal merész reményétől túlzelve. De mi lett a vége? — Az, a mi az ő büszke seregeé.

. . . Neki támasztottam a létrát a magas kerítésnek, melyen belül kert terült s ennek közepén lakott a tündéri gyermek, a kékszemű aranyzóke haju leány. Hogy a cserjéket letiportam, hogy egy pár ablakot a létrával betörtém, az nem volt baj. A dalok szerte röptek az éjszakába, ő hallotta, boldog gyönyörűség szállott szivébe — és ez elég volt. A banda visszamászott, a két hős utána s miután vállainkat egymásnak vetve, haza támogattuk egymást, lefeküdtem.

Reggel kukik madár zavart fel álmomból. Jött a pedulus, az igazgató maga elé ezitált és: — „lett a vége consilium abeundi breviter”.

*

Mindezt azért mondom el, hogy dokumentálhassam rendőrkapitányunk Imre bácsi bölcsességét a ki a közrend elleni kihágásért büntetendő, azt a salamonit itéletet hozta, hogy fényes nappal vigyem haza a létrát — a cigányseregbe. Azt azonban látta volna ő is. Nem, soha! Ott hagytam a várost létrástól együtt s nem is tértem addig vissza, míg ezen úgy el nem „évült”. Szükséges volt ezen eseményt elmondanom, mert különben hiányos volna R. város krónikája. Várom is érte Historia asszony elismerését.

Az esemény óta sok idő telt el s még most is szeretettel gondolok azokra, a kik ezen csínyemért megbüntettek. De én ebből a boldog diákkorból sehasem felejtetem el azt a gyönyörűen ragyogó kék leányszemet és Imre bácsi humoros itéletét.

Fráter Lajos.

3. **Polg. felelős tanács:** Elnök: Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Vozáry György tszéki bíró; Rendes tagok: Dr. Kálniczky Géza, Domján Lajos kir. tszéki bírák; Póttagok: Vozáry György, Cseh István kir. tszéki bírák; Jegyző: Krayzell Miklós aljegyző; ülésnap: Kedd és Csütörtök délután.

4. **Büntető föltárgyalási tanács:** Elnök: Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Kolbay Sándor tszéki bíró; Rendes tagok: Pongrácz Dezső kir. tszéki bíró, Vesz Ferenc kir. tszéki albíró; Póttagok: Vozáry György kir. tszéki bíró, Lengyel György kir. járásbíró; Jegyző: Dr. Kruesin Hónor jegyző, Lehoczky Márton joggyakornok; Ülésnap: Szerda és Péntek.

4. **Esküdt-bíróság:** Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Kolbay Sándor tszéki bíró; Rendes tagok: Kolbay Sándor, Vozáry György tszéki bírák; Póttagok: Domján Lajos, Pongrácz Dezső kir. tszéki bírák; Jegyző: Dr. Kruesin Hónor jegyző, Fodor Zoltán, Krayzell Miklós aljegyzők; Ülésnap: Majus, Szeptember és December hó első hétfőjén.

6. **Büntető felelviteli tanács:** Elnök: Kubinyi Aladár tszéki elnök; helyettese: Kolbay Sándor tszéki bíró; Rendes tagok: Kolbay Sándor, Cseh István kir. tszéki bírák; Póttagok: Vozáry György, Dr. Kálniczky Géza kir. tszéki bírák; Jegyző: Majtan Arnold joggyakornok; Ülésnap: Szombat.

7. **Váltótanács:** Elnök: Kolbay Sándor tszéki bíró; helyettese: Vozáry György tszéki bíró; Rendes tagok: Dr. Kálniczky Géza, Pongrácz Dezső kir. tszéki bírák; Póttagok: Vozáry György kir. tszéki bíró; Jegyző: Fodor Zoltán aljegyző; Ülésnap: Hétfőn.

8. **Fegyelmi bíróság:** Elnök: Kubinyi Aladár elnök; Rendes tagok: Kolbay Sándor, Pongrácz Dezső kir. tszéki bírák; Póttagok: Vozáry György, Domján Lajos kir. tszéki bírák; Jegyző: Fodor Zoltán.

Vizsgáló bíró: Cseh István kir. tszéki bíró; Ennek helyettese: Vozáry György kir. tszéki bíró.

Telekönnyvi bíró: Pongrácz Dezső kir. tszéki bíró, Vesz Ferenc kir. albíró a telekkönyv helyesbítéseket végzi a helyszínen.

Kereskedelmi ülnökök: Baksay József, Engel Adolf, Braun Zsigmond.

Tolmácsok: Böhm János főgymnáziumi tanár: német, Dr. Stern Jakab ügyvéd: tót tolmács.

Állandó szakértők: Dr. Zehery István kir. tszéki orvos, Törköly József, Vary János, Kozák István írásszakértők.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetés megújítását, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Ujabb adomány. Vármegyénk nemesen gondolkodó főura: gróf Andrássy Dénes, ki az itteni elaggott iparosok segélyezésére már 2000 koronát küldött, most újabb jelét adta magasztos gondolkodásának, amelyben a helybeli általános ipartestületi nyugdíjintézet céljaira 2000 koronát küldött Rábely Miklós ipartestületi alelnök kezeihez. A nemes cselekedet, mely nem szorul újabb magasztalásra, igazán sokat lendít az új alakulóban levő intézményen!

Katonai szemle. Durman Antal altábornagy a m. kir. állami mentelep katonai felügyelője f. hó 9-én délelben a hivatalos utjáról érkező Illgner Nándor kapitány mentelepi parancsokkal együtt városunkba érkezett s még aznap délután szemlét tartott a mentelep legényeire és ügykezelésére felett. Az előkelő katonai vendégnek tisztelettel városunk polgármestere: Dr. Kovács László, ki előtt az altábornagy ismételt kitéjezt adott városunk iránt érzett rokonszenvének. A felügyelő másnap szombaton reggel elutazott városunkból.

Iparkamarai tagok választása. A három évenként szokásos kereskedelmi- és iparkamarai tagválasztás városunkban f. hó 15—16-án fog megejteni. Első napon az iparosok, második napon a kereskedők fognak szavazni a polgármester elnöke alatt, a város-házban működő bizottság előtt.

Sulyos csapás szomorította meg Fáy Antal oldaltalai földbirtokost és fiatal nejét Szontagh Rózsikát, kiknek gyászában osztozik a Szontagh család s a szép apa Szentiványi Árpád. A piczi Fáy Tónika, ki csak néhány nap előtt látta meg a napvilágot, rövid betegség után f. hó 2-án meghalt. A rokonság nagy részvételt osztja meg a fiatal szülők mély bánatát. A kis halottat f. hó 3-án temették el.

Kinevezések. A pénzügyminiszter a rimaszombati m. kir. adóhivatalhoz Stritzky Árpád kolozsvári adóhivatali segédet adóhivatali ellenőrré és Kovács Dániel buttyáni adóhivatali gyakornokot adótitkárrá nevezte ki.

A polgári olvasókör bálja. Az idei farsang egyik kimagasló mozzanata köztudomás szerint a polgári olvasókör bálja, melyen szívesen ad találkozót egymásnak városunk intelligenciája és polgársága. A február hó 1-én tartandó ez idei mulatság lényeges sikerűnek ígérkezik. Az idő is jól van megállapítva, de különösen szerencés volt a választás, mikor védőnőknő tisztre Lócsy Ödön főgymnáziumunk jeles igazgatójának szeretetreméltó kedves nejét szül. Szentgyörgyi Hermin urnőt sikerült megnyerni, a rendező-bizottsági elnökséget pedig fiatalágunk rokonszenves, kedvelt tagja Majtan Arnold vállalta el. Ilyen kedvező auspiciumok között folynak az előkészületek a szépek ígérkező mulatságra, melynek sikere érdekében a rendezőség nagy gárdája is erősen fegyverkezik.

Eljegyzés. Jancsovics Zoltán rimabányai magy. kir. államjósággazgatósági számtiszt eljegyezte Mezey Gizikét Aradról.

Halálozás. Vármegyénk kezelő-személyzetének egy régi munkás tagja dől ki f. hó 8-án hosszas betegség után. Draskovich Gábor vármegyei kiadó volt ez, ki 46 éves korában 12 évi házasság után elhunyt. Temetése f. hó 10-én nagy részvét mellett ment végbe s az elhunyt munkásságát Komáromy István

megyei aljegyző szép szavakkal méltatva szívhez szóló hangon búcsúztatta el őt. Nyugodjék békében!

Küldöttség a miniszternél. Epen ma tisztéleg Budapesten Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél egy tanárjelöltekből álló küldöttség. Batta Istvánnak — a kolozsvári középiskolai tanárjelöltek elnökének — Batta György simonii ev. ref. lelkész fiának — vezetése mellett. A küldöttség vezetője, egy a tanárjelöltek katonáskodási ügyét tárgyzó memorandumot nyújt át a miniszternek, melyben a tanítók és tanítójelölteknek biztosított póttartalekesség kedvezményének, a tanárookra és tanárjelöltekre leendő kiterjesztését kérelmezik.

A vármegyei pénztár átadása. Ez év első napjaitól nagyban folyik a vármegyei pénztár átadása. A volt vármegyei pénztári és számvéveségi, valamint a pénzügyigazgatósági és adóhivatali tisztviselők legnagyobb részének idejét igénybe veszi a sok fáradsággal járó munka. Nemsokára egészen keszen lesznek az átadással és a vármegye ősi kincsei egészen az állam gondozása alá kerülnek.

A kereskedelmi kamara ülése. A miskolci kereskedelmi és iparkamara legutóbbi ülésének dr. Szentpáli István volt kamarai titkár, Miskolc város polgármesterének a kamarai titkári állásáról való lemondása volt egyik főtárgya. Radvány István a kamara érdeműs elnöke meghatottan mondott búcsút dr. Szentpáli Istvánnak, a távozó titkárnak, ki könnyes szemekkel, mélyen meghatva búcsúzott attól a meghitt környezettől, melynek székházában tizenkét éven át fáradozott a buzgalommal s rendheltelen szorgalommal munkálkodott a kereskedelem és ipar előmozdításán. — A megüresedett titkári állást is ez ülésen töltötték be úgy, hogy Sugár Ignác kamarai helyettes titkárt léptették elő egyhangúlag a kamarai titkári állásra. Ez az előléptetés a szerzett érdemek méltó elismeréseként minősíthető s biztató remény a jövőre, mely azzal kecséget, hogy a kamara e fontos tiszte biztos kezekben lévén, a kamara jövőben életében is fejlődés, gyarapodás s emelkedés várható. Az új titkár működése elé vármegyénk kereskedő és iparos testülete várakozásteljesen és élénk érdeklődéssel tekint s ahhoz sok kitartást és szép sikert kíván!

A gazdasági munkássegélyző pénztár emberbarati tevékenységét jellemzi, hogy eddig 2288 esetben 140,820 korona segélyt osztott ki. Ujabban gróf Andrássy Dénes összes uradalmi cseledeit beírta a munkássegítő pénztárba.

Visszahelyezés. Pollák Sámuel rimaszombati izraelita kántort a hitközség előjárósága a nyáron valami okból, hirtelenében elbocsátotta állásából. Pollák a kultuszminiszteriumhoz fordult jogorvoslatért, s honnan az ügy szabályszerű tárgyalás végett lekerült a vármegyei közigazgatási bizottsághoz, mely f. hó 12-én Hámos László főispán elnöklésével tartott ülésében határozatot kimondotta, hogy Pollák Sámuel kantori állásába 1901. márczius 28-tól számított 3 évi időtartamra visszahelyeztetik, ellenben elutasítatik azon követelésével, hogy állásában véglegesítessék és hogy a hitoktatási teendők végzése kötelezően őrá bízassék. Az érdekes véghatározat alapos és tárgyilagos indokai között az a legszembetűnőbb, hogy Pollákot a hitközség szabályszerű fegyelmi eljárás mellőzésével, tehát önkényesen bocsátotta el állásából, és hogy neki egy régebbi közgyűlési határozat biztosítása ellenére föl nem mondott, hanem csak egyszerűen kitétte őt az állásából. Visszont elutasította a közigazgatási bizottság Pollákot a véglegesítési kérelmével azért, mert annak idején szerződészerűleg csak 3 évre választotta meg őt a hitközség s akkor se azzal a joggal, hogy kizárólag ő legyen a hitoktató, hanem csak kötelezte őt, hogy ha az egyház rábízna: az esetre ellenmondás nélkül tartozik a hitoktatást az iskolákban díjtalanul elvégezni. Az ügy — mint halljuk — fellebbezés folytán végleges döntés végett a kultuszminiszteriumhoz kerül.

Iskolák megnyitása. Hosszú szünet után végre az összes iskolák megnyitottak. Az orvosi vélemény szerint a járvány csaknem teljesen megszűntnek mondható és így a rendes tanítás megkezdése már nem jár veszélyrel. A mostani egészségtelen időjárás miatt ugyan még mindig lehet attól tartani, hogy a kis gyermekek réme: a fertőző betegség újult erővel lép fel és azért közegészségügyi hatóságaink a szokottnál is éberebb figyelemmel kísérik az egészségügyi állapotokat. Reméljük, hogy ilyen nagy gondosság mellett el fog bennünket kerülni a veszedelem.

Hivatalvesztésre ítélt jegyző. A vármegyei közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya folyó hó 13-án Hámos László főispán elnöklése alatt tartott ülésében Szentpétery Zoltán, Kokova nagyközség jegyzőjét, hivatalának elvesztésére ítélte, az illetékes főszolgabírónak és több kokovai lakosnak sokszoros fellejtése alapján, melyekben állandóan azzal vádoltatott, hogy hivatalos kötelességeit elhanyagolja. A vád beigazolást nyervén, nevezett jegyzőt a vármegyei alispán előbb sulyosabb büntetésre ítélte, mely ítéletet most a Főzigazgatási bizottság hivatalvesztésre változtatott. A szerencsétlen jegyző már több év óta volt a vármegyei közigazgatás szolgálatában s most, hogy a végzet így ránehezedett, mindenféle nagy a részvét szegény családjára iránt s mindenki élénken sajnálja gyermekeit, — akiknek talán — ha ez iránt folyamodnak, a vármegyei törvényhatósági közgyűlés, kegyelemből megadja apjuk teljes nyugdíját, hogy annak hibájáért ők maguk gonoszul ne vesszenek. Biz az emberséges eljárás is lenne!

Pályázat német tolmácsi állásra. A rimaszombati kir. törvényszéknél rendszeresített állandó hites német tolmácsi állás lemondás következtében üresedésbe jövén, ezen állásra pályázatot hirdet a törvényszék elnöke: Kubinyi Aladár. — Felhívja mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kérvényeiket az 1873. évi október hó 22-én 32942. I. M. sz. a. kelt rendelet 6. §-ában előirt kelleket bizonyító okmányokkal felszerelten hozza f. évi február hó 5-ik napjáig annál inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fognak. — A kir. törvényszék által teljes tanácsülésben hozott határozattal kinevezésre kijelöltek kineveztetésük előtt a tolmácsi vizgát letenni tartoznak. — Ügyvédek, közjegyzők és más jogi ismeretét kimutató egyének más hasonló nyelv képességgel bíró folyamodók között elsőbbségben fognak részesíttetni.

Pályázat a helybeli egy. prot. főgymnáziumban a Karczagra polgármesterré megválasztott Dr. Szentesy Tóth Kálmán eltávoztával megüresedett a tornatanári állás. Az igazgatóság már ki is hirdette a pályázatot, mely folyó hó 20-án jár le. Rendes tornatanár fizetése 1600 kor. és 200 kor. lakaspénz; ezenkívül 5 éven emelkedő 200—200 kor. ötödéves korpótlék. Már eddig is beadta pályázatát egy okleveles tornatanár, a ki — mint halljuk — okleveles zenetanító is.

Pótvizsgálat A helyi fogasztási szövetkezet számadásainak megvizsgálásával kapcsolatos Hello József-rele ügy a folyó hó 12-én tartott közigazgatási bizottsági ülést is foglalkoztatta s a bizottság az ügyben pótvizsgálatot rendelt el.

Műkedvelői előadás Kokován. A kokovai műkedvelők f. hó 18-án Kuchta András vendéglője nagytermében a rom. kath. templom részére beszerzendő hangrangok javára táncvizsgálommal egybekötött műkedvelői előadást rendeznek, melyen előadásra kerül: „Jeremiás siralmi” bohózat egy felvonásban, írta: Vidra Sipka. Kezdeté este 8 órakor.

A miskolci reform. női Filler-egylet bálja január 31-én este fog lezajlani a miskolci „Korona Szálló” összes termeiben. A bal védnökeinek, elnökeinek és rendezőinek nevei Borsod, Gömör, Abauj, Zemplén, Ung, Szabolcs és Hevesmegyék legelőkelőbb családait reprezentálják, így, mint a mult években, ezuttal is nagyszabású és fényes sikert jósolhatunk a bálnak, melynek anyagi eredményei oly sok könnyet fognak felszáritani és oly sok banatot fognak megvívastalni, hogy valósággal a szegények gondját veszi fel, a ki ezuttal a Filler-egylet zászlója alá áll. A zászlót özv. Pata y Gyuláné Szathmáry Király Anna emeli és egészen bizonyos, hogy mint a multban, ezuttal is diadalra vezető lelkes seregét. A czél egy árvaház, az eszköz a bál. Ilyen célért lelkesedni akar muzikászok mellett is könyörület és moralitás. A meghívókat e napokban fognak szétküldeni.

Táncmulatság Putnokon. A putnoki kereskedő és iparos-ijak 1903. évi január hó 4-én a „Vam” vendéglő tánctermében a putnoki szegény gyermekek felruházására táncmulatságot rendeztek, mely az eddigi mulatságokat fölülmúló fényvel sikerült. — A mulatság tesztelensége Fekethe Nándor védnöknek köszönhető, mit az ő pártalan, kedves, jó kedélyhangulata képes csak előteremteni. — A mulatság fényét nagyban emelte azon körülmény is, hogy Feleki Ferenc díszelnök a villanyvilágítást teljesen ingyen átengedte a jótékonyzél érdekében. — Az első negyest 50 pár táncolta. — A kedélyes társaság hajnali 5 órakor kezdett oszladozni. — Felülfizetések a következők részéről történtek: Fekethe Nándor és Feleki Ferenc 20—20 korona, Matavovszky Endre és Friedl György 10—10 kor., Farkas Gyula 6 kor., Molnár Viktoré, Filotas János és dr. Balogh Ákos 4—4 korona, Schneider Viktor 3 kor. 40 fillér, Klein József (Ózd), Kapus János és dr. Urszinyi Gyula 2 40—2 40 fillér, Gescheit Béla, Kisely József, Kálniczky Endre, Zajác János, Morvay Samuel és Klein Adolf 2—2 korona, Lefkovic Albin 1 80 fillér, Zoltán Zsigmond 1 40 fillér, Gescheit Izidor, Weisz Bertalan, Weiner Józsefné (Ózd), Péter Zoltán, Goldstein Ábrahám és Kiss István 1—1 korona, Baumöhl Sámuel és Fisser János 80—80 fillér, Soltész Adolf, Rosenberg Gyula, Goldhammer Jenő, Kottner Gyula, Rottenberg Gyula, Weisz Menyhért, ifju Lendvai Mihály, Lendvai Jolán, Nussdorf Izidor, Zsigmond Herman, Zsigmond József, Noszvai Pál, Felner Béla, Balog Gyula, Orosz János, Kovács Antal, Balog István, Salyabó János, dr. Groszman Nándor, Polónyi János, Blau József, Zinger András, Gőz Ferenc, Gottlieb József, Lichtmann Ödön, Fejes Gyula, Hoffle Béla és Balog Sándor 40—40 fillér, Kottner Karolyné 20 fillér.

Jótékonycélú hangverseny. A helybeli egy. prot. főgymnázium ifjusága — mint örömmel halljuk — nagyban készül egy a farsangon — február 7-ike körül — megtartandó jótékonycélú hangversenyre, melyet az ifjusági zene- és a dalkör, illetőleg a Tompa-kör rendezésint a zene-alap javára, részint a szegénysorsu, jó tanulók tanulmányi kirándulására. A zene és az ének mellett szavalás és a tavalyi dalmát tanulmány-utról szóló felolvasás fogja élénkíteni a műsort. A felolvasást vetített képekkel fognak szemléletesebbé tenni. Az ifjusági hangverseny iránt mindentelöl nagy az érdeklődés.

Holló Barnabás újabb sikere. Megyénk szülötte, Holló Barnabás, a széptehetségű fiatal szobrász újabb sikerült alkotásával gyarapította már eddig szerzett babérait. A király által a millenium alkalmából adományozott tiz szobor közül tudvalevőleg az egyiket: Boesky István szobrát ő készítette el. A sikerült új alkotás már készen áll Budapesten az Andrássy-ut második oktagon-terén s dícséri a mester avatott, ügyes kezét.

Az általános ipartestületi nyugdíjintézet folyó hó 11-én tartotta alakuló közgyűlést. A valóban nemes cél szolgálata létesült új intézmény iránt általában élénk érdeklődés tapasztalható s az alakuláson mintegy 50 tag jelent meg. Elnökké egyhangúlag megválasztották: id. Rábely Miklós, alelnökké: Szabó József mérszást, pénztárossá: Kovács István, titkárra: Rónay Gyulát, az ellenőrző bizottság tagjain: Tóth Bélát, Tomay Alajost, Soós Ferenc acsot, László Jánost és Varga Lajost. Végül a 24 rendes és 12 póttagból álló választmányt következőleg alakították meg: Vozáry Sámuel, ifj. Rábely Miklós, Cseh János, Kovács Ferenc, Szabó István, Szűts László, Rakottyay Lajos, Horváth György, Lipták Endre, Varga István, Goldstein József, Kovács Zsigmond, Králik Béla, Vályi Ferenc, Gondkivics Ferenc, Bód Imre, Kalla Géza, Zsuffa Kálmán, Majorosy Rezső, Spúriusz József, Lévai Izsó, ifj. Holló József, Balázs József, id. Uhrin János rendes és Percz Béla, Lévai István, Lévai József, Kovács András, Rábely Károly, Tóth István, ifj. Bábás József, Dobránszky János, Kozsehuba Lajos, Vincze Zsigmond, Ibo János, Török Pál póttagok. — Az elnök bejelentését, hogy gróf Andrássy Dénes 2000 koronát juttatott az intézmény céljaira, egyhangú lelkesedéssel vették tudomásul s az adományozónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Tüzeset. Berki József gazdaembernek Feleden f. hó 2-án este 9 és 10 óra közt meggyulladt egy boglya takarmány-szénája. A tűz okát nem sikerült kipuhatolni, de a gyújtogatás csaknem kizártan tekinthető.

Esküvő. Szegő László egri gyógyszerész tulajdonos folyó hó 18-án tartja esküvőjét Rozsnyón Weisz Miksa ottani tekintélyes kereskedő leányával Mariskával.

A gömörvármegyei közkórházban az 1902. évben összesen 1278 beteget ápoltak.

Halálozás. Cseh László helybeli polgártársunk fia: Cseh Imre, ki már régóta betegeskedett ugyan, de erős testalkata folytán besorozták katonának, azonban időnként fellépő idült súlyos betegsége miatt hazabocsátották, f. hó 10-én egy rohamközben hirtelen meghalt. Temetése f. hó 12-én ment végbe.

Villamos világítás. E hó végén teljesen kész lesznek a villamos világítási munkálatok. Addig a lakásokba való bevezetés mellett a központi telepen lévő nagy akkumulátor felszerelése veszi igénybe az alkalmazott idejét. A közönség nagy figyelemmel és érdeklődéssel szemléli a kiállított villamos lámpákat és csillárokat, a melyek egy szépségüknél, mint olcsóságuknál fogva a legkényesebb igényeket is kielégítik.

A megegyesített vármegyei hajdú. Most, hogy mindenfelé dühöng az egyszerűsítés praktikus jelszava, a vármegyei tisztviselői karból a pénzügyigazgatósághoz áthelyezett tisztviselőket követte egyik derék hajdú-ember is. Ő is otthagya a megyét, átlépett a pénzügyi palotába hivatalos szolgálatra. De micsoda procedurán kellett neki keresztülnie! A nyalka, snájdig zsinóros dolmányt lezuhattatja róla, a kardot, sipkát, tollforgós esküt szögbe akasztották, csak a nadrágot hagyták rajta, de erről is leszédtek a sárga zsinórt. Ahogy így felemás uniformisban bódorog az utcán, olyan lehorasztott fóvel jár-kelel, mintha csak a Garay versét forgatná a fejében: „Hej az arkangyalát, minő állat lettem... Nyalka szép huszárból bakává vedtettem...“ Hja, hja... így leszünk lassacskán megegyesítve valamennyien; előbb a pénzünk, aztán a hajduink, végül mi magunk is apránként belehorasztunk abba a szürke nagy kővárba, amit államosításnak neveznek...

Községi elöljáróságok és tanítók figyelmébe. A m. kir. vallás-, közoktatásügyi- és belügyminiszter egyik legújabb közös rendeletével az övő és tanító kötelesek összeírásánál az eddiginél körültekintőbb s pontosabb eljárást követelvény, a vármegyei közigazgatási bizottság szabályrendeletet adott ki, melynek értelmében az egész vármegye területén márczius elejétől április végéig ezen összeírást keresztül kell vinni. Az összeírásához szükséges űrlapokat a m. kir. központi statisztikai hivatal ingyen adja kellő számban. Az összeírás végrehajtásánál való közreműködésre a tanítók kötelezve vannak a szabályrendelet értelmében városokban napi 5, falukon napi 4 korona s az esetleg szükséges fuvardíj élvezete mellett. Az erre vonatkozó terjedelmes utasítás a vármegyei „Hivatalos Közlöny“ legközelebb megjelenő számában közzé lesz téve.

Dankó Ernést Monacóban. Régi jó cigányunk Dankó Ernést még mult év december végén Monacóból levelet intézett hozzánk, melyben tudatja, hogy novembertől május 15-ig tartó szezonra oda van szerződötve zenekarával együtt. Irja, hogy ott egész nyár van s a vendégek száma folyton szaporodik. Jól esik neki haza, szeretett szülőföldjére gondolni, s levelét azzal végzi, hogy ha egy kis módra szert tehet, ide jön öreg napjait élni, mert az ő igazi otthona mégis csak Rimaszombat.

A csurgó-kut felett az átjáró már a megvalósulás stádiumába lép nemsokára. Halljuk ugyanis, hogy a patak felett egészen új vashíd építését tervezik, s a hid két oldalán gyalogjáró lesz karfával ellátva. A posta épület mellett levő híd a jelenlegi járdának folytatása lesz, s a kut felett fog vezetni. A munkálatok valószínűleg a nyáron elkészülnek, s ilyenképp a Deák-Ferencz utca e részének képe egészen más, a mostaninál jóval tetszősebb lesz.

Csendélet Uzapanyiton. Demeter Bálint, — a mint Uzapanyitról értesülünk — estéről-estére főt tartott házában. Az összegyűlt mindkét nembeli fiatalság ezen esteken olyan nagy lármát és zsvajt csinált, hogy a hatóság kénytelen volt a kedélyes, de lármás főnököket éjjeli csendháborítás miatt betiltani.

Egy híres cigányprimás halála. A régi híres cigányprimások száma ismét megfogyott egygyel. Az öreg Rácz Rudi meghalt Losoncban, 64 éves korában. Az érdemes vén zenész 1849-ben, 11 éves korában tagja volt már a Bunkó Ferencz híres zenekarnak, mely akkoriban a Beniczky Lajos ezredes fölkelő seregéhez volt beosztva tábori zenekarnak. Rácz Rudi már évek óta egyetlen élő tanúja volt annak a szomoruan nevezetes napnak, amikor 1849. augusztus 8-án Losonc városát felgyújtották és a sárga földig lerombolták. A menekülő Bunkó-banda segédprimása, Borzó Miksa a szomszédos erdőszegben szemtanúja volt e borzalmas látványosságnak s ekkor írta „Losonc végromlása“ című gyönyörű dalát, mely Rácz Rudinak holtáig kedvenc nótája maradt s amelyet mindig a legszivesebben játszott. 1852-ben alakított először bandát s hamarosan kedvenc zenéje lett a nógrádi előkelőségeknek. Kerek ötven esztendeig húzta a losonci fiataloknak a talp alá valót. Nyaranta rendszeren Koritnyiczán, Szlácon és Tátra-Füredén játszott. Rácz Rudi felesége a híres sági Balog Jancsi selmeci primás leánya, Mari volt, akivel József főherceg a cigány szótárt megszerkesztette, s akit a cigányok maguk közt második Czinka Pannának neveztek. A népszerű primás halálát fia, Rudi, aki most Drezdában primáskodik és leánya, a híres Rácz Laci primás felesége gyászolja. Az öreg cigányt f. hó 12-én temették el Losoncban nagy tisztességgel.

Ferbli kompánia Pongyelokon. Mert hát, nemesak a „Museum“ kávéház külön szobájában tudnak ám ferblizni, hanem Pongyelokon is. Haladunk, erősen haladunk! A műveltség a nép mind szélesebb rétegeiben terjed, mindjobban érezteti a maga hatását. Avagy nem elég tanúbizonysága erre a pongyeloiki eset? Gajdos Mihály, Kovács János, Gajdos Pál, Bukovszky Mihály és Sajkos János összeültek és a mint ez szegény becsületes gazdaemberekhez illik, elkezdtek ferblizni. Bizonyára nagyon nekimelegedtek a játéknak és talán kissé hangosabban mondták be a bessereket és rebessereket, mert egy érdekes kasszánál rajta csipték őket. A művelt parasztok, ha tettök kétségtelenül bebizonyosodik, tiltott szerencsejáték miatt lesznek megbüntetve.

Betöréses lopás. Braun Gábor déteri lakosnak padlásáról elloptak 3 ludat 20 korona értékben. A tettesek létrán mentek fel a padlás ajtóig, az ajtót felfeszítették és így emelték el a hizott libákat. A károsult ifj. Zagyi Lőrincz bírálóval együtt, rögtön a lopás felfedezése után elindult keresni a ludakat és meg is találta Borbás János házában. Borbás János kivallotta, hogy a lopást másik két társával: Bálint Sándor és Mihály Istvánnal együtt követte el. A beismerésben levő bűnösök ellen a feljelentés meg van téve.

Veszedelemes csavargó. Egy veszedelmes csavargó került hurokra Uzapanyiton Kliment Matyás személyében. Kliment Matyás lelkiismeretét már több kisebb bűntény terheli, — legutóbb Klenőcz határában lopott el néhány kas méhet Hamis községi bizonyítványok segítségével már többször kimenekült a hinárból. Most, mikor kézrekerítették, a bírónál szolgált eseléd-könyv nélkül. Mindenesetre helytelen, hogy éppen a községi bíró követte el azt a szabálytalanságot, hogy eseléd-könyv nélkül fogadott szolgálatába egy csavargót és ezáltal mintegy menhelyet adott neki.

Két cigány megégett. Putnokon a mult hetekben két cigány erősen bepálinkázva tért nyugvóra a város végén levő nádteleles kunyhójukba. A kunyhó valami vigyázatlanság folytán tüzet fogott. A könnyen elégéhető nádalkatrészek nagy pattogás, ropogás közt hamvadtak el és mire többen az égés színhelyére siettek a két szegény cigánynak már csak a megszenesedett holttestét tudták megmenteni a kunyhó romjai alól.

Anyakönyvi kimutatás. A rimaszombati áll. anyakönyvi hivatalnál december hóról a következő születések, házasságok és halálozások jelentettek be: Született összesen 15 gyermek, ebből élve 10 fiú, 4 leány, halva született 1 fiú. — Házasságot kötöttek: Károlyi András és Bodon Maria vegyes vallásuk, Lemberger Izsák és Singer Jolán egyvallásuk, Berger Dávid és Las Ilka egyvallásuk, Tokár István és Bányai Heléna egyvallásuk, Vall Jozsef és Horváth Margit vegyes vallásuk, Pecsók János és Skita Maria vegyes vallásuk. Elhaltak: H. Macs János 6 napos, Balog Gizella 10 éves, Szmolon Imre 78 éves, *Rosziár János 16 éves, Orsi Anna 14 napos, Fábry Pál 59 éves, *Migaz Katalin 1 éves, Roth Ferencz 10 napos, Balog Mihályné 63 éves, Kövér Gusztáv 1 éves, Lecsó Emma 27 napos, Mác Julianna 20 napos, Kubik Ferencz 47 éves, *Gulyás István 3 éves, *Gulyás András 6 éves, *Tózsér József 21 éves, özv. Cseh Andrásné 76 éves, özv. Sztachó Benjaminsz 81 éves, Tóth Zsuzsanna 16 éves, Hecks Hedvig 3 éves, *Nagy János 60 éves, *Gulyás József 1 éves, Németh Károly 76 éves, Török Pál 21 éves, *Berlai Maria 2 éves, Seres István 1 éves, *Vindis Gyula 11 hónapos. — A *-gal jelöltek a helybeli közkórházban haltak el.

Magán-hirdetések.

Hirdetés.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utca 38. szám** alatt fekvő haznak emeleti lakosztálya **1903. évi május hó 1-től bérbeadó**, de maga az egész ház, tágas udvar és a Rima folyóig terjedő rendezett **gyümölcsös és veteményes kert** szabad kézből **örök áron is eladó**. Szerényi János.

Bérbeadó lakás.

Tompa Mihály-utca 17. szám alatt egy három szobas lakás, konyha, éléskamara és előszobával, esetleg négy szobával is; továbbá egy jól gondozott 260 □-ól méter terjedelmű **veteményes és gyümölcsös kert** — több mint 60 drb. nemesített gyümölcsfával — elköltözés végett 6 évre bérbe kiadó — Ertekezhetni ugyanott a tulajdonossal **Sonnenschein Miksánéval**. 1-*

Tavaszi vetésre járó buza

bővebb termő, mint más tavaszi buza, őszszel s tavaszszal egyformán vethető, métermázsája 24 koronáért kapható: ifj. Szabó Lászlónál, Várgedén.

Meghívó.

A klenőczi kölcs. segélyező szövetkezet folyó évi február hó 2-án, d. e. 10 órakor közgyűlését

tartja, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívhatnak.

Tárgysorozat:

1. Jelentés az 1902 évi üzleteredményről.
2. A számadások jóváhagyása és a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóság egy harmadrészének a betöltése
4. Felügyelő-bizottság választása.
5. Az alapszabályok módosításának elfogadása.
6. Indítványok.

Kelt Klenőczon, 1903. január hó 12-én

Az igazgatóság.

Birtok eladás.

Felső Borsodvármegyében, Gömörvármegye határában, az ózdi vasgyár tájékán 900 m. holdon fölüli birtok **eladó, esetleg bérbeadó**. Cím a **kiadóhivatalban**. 3-3

Kiadó lakás.

2 esetleg 3 szoba és mellékhelyiségből álló lakás, istállóval vagy anélkül bármely naptól bérbe kiadó. Ertekezhetni a tulajdonos **özv. Stelkovich Istvánéval**.

Eladó.

A „Szarvas“ hegyen a **Susztek-féle** szőlő szabad kézből eladó. — Ugyancsak eladó egy pár **harcsi karnári madár is**. — Ertekezhetni lehet Rimaszombatban, **Kozsehuba Lajos** kárpitóssal.

Almágyi bor.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, miszerint **Deák Ferencz-utca 8. szám** alatti emeleti lakásomon almágyi szőlőomben termett ez idei **saját termésű** és ez időszert kiváló jó minőségű **uj boraimnak**, a melynek tiszta és hamisítatlan valóságáért kezeskedem, peesélt üvegekbeni eladását decemberben megkezdtem **Ára üvegenként: 35 kr. Palackokra külön 5 kr** fizetendő.

Kitűnő zamatú **ó — pecsénye — bornak**, a mely valóságos gyógy-bor, **üvege 50 kr.**, melyre külön 5 kr. lefizetendő.

Vidékről 56 literen felőli mennyiség vételénél literje 4 1/2 kr-val, a fogyasztási adóval olcsóbb. **Benyó Béla**, bortermelő.

Hirdetmény.

3851. sz. — A tornallyai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Zador Benő és társai végrehajthatóknak. Braun Lipótné, Binét Rozália végrehajtást szenvedő elleni 177 kor 30 fillér s több más tőkekövetelések és azok járuléka iránti végrehajtási ügyében a putnoki 1084 sz. tjkvben Braun Lipótné szül. Binét Rozália nevében álló I/1 sor 1622 a hrsz. beltelek és a 494 számú házra az árverést 3314 koronában azennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1903. január 27-én délelőtt 10 órakor Putnok község házában tartandó nyilvános árverésen az utólag megajánlott áron alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becs. árának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Tornallyai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság 1902. évi december hó 23-án.

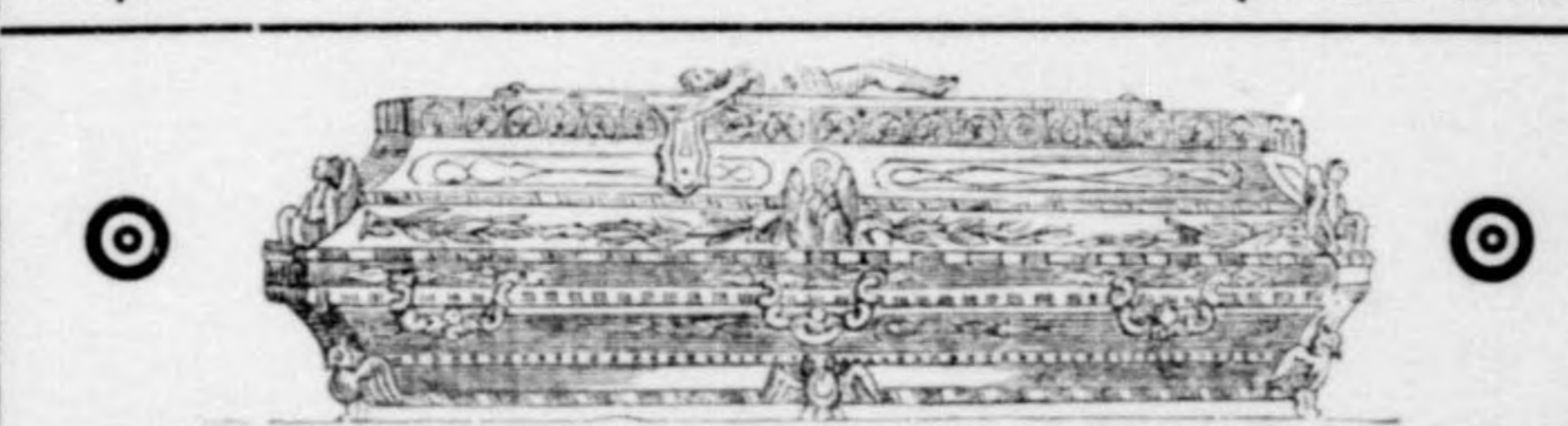
Basilidesz, kir. aljibíró.

HOLLÓSY JÓZSEF

első és legrégibb **temetkező-vállalata** RIMASZOMBATBAN.

Ércz- és fakoporsók gyári bizományi raktára. Butorkereskedés, asztalos műhely.

Losonci-utca 21. és Kossuth Lajos-u. 19. sz. saját házában. Alapított 1864. Alapított 1864.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség tudomására, hogy az **1864. évtől fennálló temetkező-vállalatomban** ez idő szerint az **ország legelső gyárainak ércz- és fakoporsó** készítményeit **birom raktáron bizományba**.

Halalozások alkalmával a szomorodott felek **raktáramban** a szükséges összes kellékeket, különféle minőségben és választékban — mérsékelt áron — **íellelhetik**; van raktáron mindenféle alakú és nagyságú, diszes és egyszerű **ércz- és fakoporsó, szemfedő, lepedő, fejparna és fejdisz, harisnya és cipő, gyertya** a raktár körül és az egyházi személyek részére, **sirkoszorú, koszorúszalag** különféle szélesség és színben, **mű- és diszvirág** a koporsó és halottas szoba díszítéséhez stb. stb. Tartok **halottas kocsikat** egyenruhás szolgaszemélyzettel.

Továbbá ajánlok halottkémi jelentés kieszközölésére, sírhely kiastatás, harangoztatás, halottas szobának és környékének fetevel való bevonására és díszítésére, gyászjelentések készítése és szétküldésére, az egyházi személyeknek a végtesztesség megadására való felkérésére stb.

Bútorokból nagy raktárt tartok folyton, itt a leggyorsabbtól a legdivatosabb tárgyak is feltalálhatók és minden jutányos áron; igen **alkalmas vásárlás menasszonyi berendezkedésre**.

Épületi asztalos munkák bármínő kivitelben, a legjobb anyagból **műhelyemben szintén készül**. Szolgálatkészségemet és raktáram nagy választékát a n. é. közönség jóakarataiba ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

HOLLÓSY JÓZSEF,

temetésrendező, bútor- és épületasztalos.

Göncz - Kishant

A „Hivatalos Lap” 1903. évi 3-ik számának a 125000—1902. belügyminiszteri számú rendelet 159. §-a értelmében kiadott külön melléklete.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium 4120—1902. elnöki sz. a. az óvó- és tankötelesek összeírása s általában a tankötelezettség végrehajtása tárgyában kiadott „Utasítás” alapján a vármegyei közig. bizottságnak 2644—1902. szám alatt hozott

határozata:

Az óvó- és tankötelesek összeírása s általában a tankötelezettség végrehajtása tárgyában kibocsátott fenti számú utasítás meghagyása értelmében az 1903—4. tanév tartamára az egész vármegye területén lévő összes községek és rendezett tanácsú városok óvó- és tanköteleseinek összeírásához a lajstromos iverk használatát rendeljük el.

A tan- és óvodakötelesek, rendes és gazdasági ismétlő iskolai tankötelesek, iparos és kereskedő tanoncziskolákra utalt tanulók, úgy szintén a 15. életévüket még be nem töltött polgári- és középiskolai tanulók összeírásának időpontja a folyó évben márczius hó 1-től bezárólag április hó utolsó napjáig terjedő időszakra állapittatik meg, mely határidő alatt minden községben, városban, pusztákon, bánya- és gyártelepeken az összeírást multhatatlanul be kell végezni s abba kivétel nélkül minden 3—14 éves gyermeket fel kell venni, tekintet nélkül arra, hogy van-e a községben népoktatási intézet vagy nincs, és tekintet nélkül arra is, hogy az összeírandó gyermek valamely testi hiba (pl. hülyeség, siketnemaság) okából esetleg nyilvánosan nem iskolázható.

Az összeírás befejezése után az összeírók az összeírási iverket, — elismervény ellenében — a községi előljárásnak (városi hatóságnak) adják át, a mely gondosan megvizsgálni tartozik, hogy az összeírásból nem maradt-e ki valamely városrész, utcza, utczarész, pusztá, tanya, vagy a községhez tartozó valamely más lakott hely. (Utasítás 9. §-a.)

A mindennapi tanköteles, valamint az ismétlő iskolaköteles korban levő gyermekekre (6—11, illetőleg 12—14 évesek) vonatkozó összeírás teljességének és hiánytalanságának biztosítása céljából a községi előljárásnak (városi hatóság) köteles továbbá az összeírásban foglalt adatokat összehasonlítani a legutolsó népszámlálásnak a községbeli tankötelesekre vonatkozó s az állami anyakönyvvezetők által évről-évre he-

lyesbitendő, illetőleg újabb adatokkal kiegészítendő anyagával és az iparhatóságoknál (ipar-területeknél) vezetett tanoncz-lajstromokból készült kivonatokkal (10. §.)

Az pontban §-ban említett összehasonlítások foganatosíthatása céljából a m. kir. központi statisztikai hivatal az 1900. évi népszámlálás anyagából mindazon egyének számlálólapjait, a kik az 1888. évi szeptember hó 1-je és 1898. augusztus hó 31-ike közötti időszakban születtek, legkésőbb 1903. évi június hó 30-áig a községi előljárásnak megküldi.

A községi előljárásnak a rendelkezésére bocsátott népszámlálási anyagot az Utasítás 8. §-ában felsorolt korosztályok szerint s korosztályokon belül betűsorban rendezni s az így rendezett népszámlálási lapokat legkésőbb 1903. évi július hó 31-éig az illetékes állami anyakönyvvezetőnek adja át, aki az 1901—1903. évi halotti anyakönyvek alapján a népszámlálási anyagból kiválasztja az 1903. évi augusztus hó 31-ig elhaltak lapjait és az ekként két csomóra osztott anyagot 1903. évi szeptember hó 1-én a községi előljárásnak visszaadja.

A községi előljárásnak az elhaltak lapjait ki-selejtezi s az 1897. évi szeptember hó 1-seje és 1898. évi augusztus hó 31-ike közötti időszakban született, még életben levő gyermekek lapjait, a melyekre csak az 1904—1905. tanévi összeírás alkalmával lesz szüksége, megőrzés végett külön választja és félreteszi, a többi anyagot pedig az 1903—1904. tanévi összeírás teljességének ellenőrzése céljából az összeírásban foglalt egyes adatokkal tételről-tételre összehasonlítja.

Az 1904—1905. és a következő tanévekre vonatkozó összeírási munkálatok ellenőrzésére az így rendezett népszámlálási anyagot akként kell felhasználni, hogy az anyagból mindenek előtt ki kell selejtezni annak a korosztálynak a csomóját, a mely korosztály az illető tanévben a tankötelezettség alól felszabadul (pl. az 1904—1905. tanévi összeírásakor az 1888. szeptember 1-től 1889. augusztus hó 31-ig született gyermekek lapjait), a megmaradó anyagot a községi előljárásnak legkésőbb minden év július hó 31-ig átadja az illetékes anyakönyvvezetőnek, a kinek feladata egyrészt a halotti anyakönyvek alapján a múlt évi szeptember hó 1-től a folyó évi aug. hó 31-éig elhaltak lapjait külön választani, másrészt pedig a születési anyakönyvek alapján az egész anyagot kiegészíteni az illető tanévben mindennapi iskolakötelezettség alá eső legfiata-

Esküvő. Szegő László egri gyógyszerész tulajdonos folyó hó 18-án tartja esküvőjét Rozsnyón Weisz Mibea ottani tekintélyes kereskedő leányával Mariskával.

Betöréses lopás. Braun Gábor déteri lakosnak padlásáról elloptak 3 ludat 20 korona értékben. A tettesek letrán mentek fel a padlás ajtóig, az ajtót felfeszít-

Kiadó lakás.

— 2 —

labb korosztályba tartozó és még életben levő gyermekekről a B. minta szerint szerkesztendő anyakönyvi kivonatokkal. Az anyakönyvvezetők az így kiegészített anyagot — az időközben elhaltak külön csomójával együtt — további érdemleges eljárás végett minden év szeptember 1-én kötelesek a községi előjárásnak visszaszolgáltatni. (11 §)

Felhívjuk tehát a törvényhatóság területén levő összes anyakönyvvezetőket, hogy a tankötelesek összeírásának ellenőrzése céljából végzendő mindazon munkálatokat, a melyek a jelen határozat előbbi pontja értelmében az állami anyakönyvvezetők feladatát képezik, a községi előjárások megkeresésére pontosan teljesítsék. (12. §.)

Ha a tanköteles összeírásoknak a népszámlálási adatokkal és az anyakönyvi kivonatokkal történő összehasonlítása alkalmával az összeírásokban hiányok derülnek ki, azok haladéktalanul pótlandók s egyúttal a tanköteles gyermekek születési idejére és vallására vonatkozó bejegyzések is, a hol szükséges, helyesbitendők. Ha pedig az derül ki, hogy valamely egyén, a kinek lapja a népszámlálási anyagban, vagy az anyakönyvi kivonatok között található, az összeírásból azért hiányzik, mivel időközben a községből más községbe elköltözött, számlálólapja, illetőleg kivonati lapja ezen község előjárásának küldendő meg. Ugyanezen eljárás követendő akkor is, a midőn valaki az óvó- és tanköteles összeírásba felvételre, azonban annak következtében, hogy az összeírás után a községből elköltözött, az összeírásból törölendő; a községi előjárásnak szoros kötelessége tehát a számlálólapot, illetőleg anyakönyvi kivonati lapot ezen esetben is átküldeni azon község előjárásához, a melybe a tanköteles gyermek az összeírásba történt felvétele után elköltözött.

Visszont abban az esetben, ha az összehasonlításnál az tűnnék ki, hogy a községben oly tanköteles gyermekek is vannak, a kik az ellenőrző népszámlálási anyagban és az ennek kiegészítésül kiállított anyakönyvi kivonatok között nem fordulnak elő, ezekről a tanköteles összeírás alapján czélszerű lesz a B. mintájú lapok felhasználásával külön lapokat kitölteni s azokat is az ellenőrző anyagba helyezni, hogy az ellenőrzés a következő években annál pontosabban legyen keresztülvihető. Ilyen esetekben a B. mintájú lap czimsorát („Kivonat a születési anyakönyvből a 6—7 éves korban levő gyermekekről“) keresztülhuzással törölni kell, annak a jelöl. hogy az adatok nem az anyakönyvből vettek. (13. §.)

Az elsőfoku iparhatóságok a tanviszonyban álló tanoncok jegyzékét, a mely a C. minta szerint minden községre vonatkozólag, a hol

iparos- és kereskedőtanoncok vannak, külön szerkesztendő, az iskolai év kezdete előtt két héttel az illető községi előjárásúknak megküldik. A községi előjárásúak a tanoncjegyzékét az összeírással összehasonlítják, a netalán tapasztalható hiányokat az összeírásban pótolják, az iskolázás megkezdése után a tankötelezettség teljesítésére vonatkozó rovatokat az iskolák által kitöltetik és az így kiegészített kimutatást az iskolaszékekkel, illetőleg az iparostanonciskolai bizottsággal való előzetes közlés és láttamoztatás után szeptember hó végéig (hol az iskolázás a közigazgatási bizottságtól nyert engedély alapján október hóban veszi kezdetét, ott október hó végéig) visszaküldik az elsőfoku iparhatóságához.

Az iskolai év folyamán felvett tanoncok nevei az elsőfoku iparhatóságok által a tanszerződés felvétele alkalmával azonnal közlendők az illetékes községi előjárásúkkal, mely viszont az iskolaszékek, illetőleg az iparostanonciskolai bizottságot megfelelően értesíti.

A kir. tanfelügyelőség az elsőfoku iparhatóságok által az iparos- és kereskedőtanoncokról a községi előjárásúkkal közölt C. mintájú jegyzékeket, illetőleg az iskolai év folyamán esetről-esetre kiadott értesítéseket a községi előjárásúktól bármikor bekövetelheti, hogy a tanoncok iskolába járását az 1884: XVII. t.-cz. 77: §-ának czélfatához képest kötelességszerűleg ellenőrizhesse. (14 §)

Az óvó- és tanköteles-összeírás teljes befejezésének és lezárásának megtörténtével, továbbá az összeírásnak a népszámlálási adatokkal, az anyakönyvi kivonatokkal és a tanoncz-névjegyzékkel való összehasonlítása és az időközi változások kiigazítása után az összeírás főeredménye tudomásvétel és a netalán szükséges intézkedések foganatosíthatása végett a D. minta felhasználásával legkésőbb szeptember hó 20-ig a kir. tanfelügyelőséggel közlendők, rendszerint minden kíséreléssel nélkül. A községi előjárásúknak az összeírásra vonatkozó netaláni észrevételei magára a D. mintára vezetendők. (15. §.)

A kir. tanfelügyelők az óvó- és tanköteles összeírásokat, a melyek ezentul csak egy példányban szerkesztetvén, a községi irattárban — a hozzájuk tartozó összesítési segédtablával együtt — a legnagyobb gondossággal megőrzendők, a községekben való megjelenésük alkalmával behatóan felülvizsgálni kötelesek s egyúttal jogosítva vannak az összeírásokat a községektől felülvizsgálat végett bármikor bekövetelni; a községek által a kir. tanfelügyelőséghez beküldött összeírásokat a kir. tanfelügyelőség 8 nap alatt visszaküldi az illető községekhez.

A jövő tanévtől kezdve tehát nem kell a kir. tanfelügyelőhöz, sem a közigazgatási bizottsághoz beküldeni az összeírásokat; csakis az

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
utca 37. szám. Ide intézendő

NÖMÖD KIEMELT

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8 sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-

— 3 —

összesítést, (végösszeget) pontosan részletezve kor-, nem- vallásfelekezet- és anyanyelv szerint.

A főszolgabírák (szolgabírák) az 1876. évi VI. t.-cz. 30 §-ában foglalt kötelességükhöz képest évenként legalább egyszer személyesen meggyőződést szereznek arról, hogy a községi előljáróság, valamint a községbeli tanítók az óvó- és tankötelesek összeírása körüli teendőket minő lelkiismeretességgel teljesítik s megtartják-e jelen rendelet és a közigazgatási bizottság által megállapított határidőket. (16. §.)

Felhivatnak városi polgármesterek és járási főszolgabírák, hogy az összeírással megbízandókat, különös nyomatékosan figyelemztessék az utasítás 3. §. 3. bekezdésének ama rendelkezésére, hogy az összeírásnál nem a gyermek, hanem szülőjének vagy egyéb gondviselőjének lakóhelye, iparos vagy kereskedő tanoncznál a munkaadó iparos mester, vagy kereskedő lakóhelye legyen mérvadó. Hasonlóképen külön figyelemztetéseket vegyenek fel intézkedéseikbe a 4. §. 3. és a 13. §. I. bekezdésében a más községbe költözött tankötelesek nyilvántartására nézve foglaltakra, végül a 7. §. második bekezdésében, a tudva hamis, vagy valótlan adatot bevallók megbüntetését illetőleg foglaltaknak a szülővel való közlésére nézve is.

Az összeírásban az utasítás 2. §-a szerint résztvevő tanítók napidija a községek háztartásának terhére r. t. városokban 5 koronában, más egyéb községekben pedig 4 koronában állapítatik meg, az utasítás idézett §-ának 5. kikezdésében megállapított előfogaton kívül.

Az összeíráshoz és statisztikákhoz szükséges nyomtatványokat a m. kir. központi statisztikai hivatal díjtalanul fogja a városok és községek előljáróságainak megküldeni; ha ez iránt az előljáróságok nevezett hivatalt, a szükséges nyomtatványok menynységének részletes kimutatásával, kellő időben megkeresik.

Az 1903. évben foganatosítandó összeíráshoz a korszámítási tábla következőképp állapítatik meg, nevezetesen összeírandók

a kik	1888. szept. 1-je és 1889.	1889. " " 1890.	1890. " " 1891.	1891. " " 1892.	1892. " " 1893.	1893. " " 1894.	1894. " " 1895.	1895. " " 1896.	1896. " " 1897.	1897. " " 1898.	1898. " " 1899.	1899. " " 1900.	14 évesek
													13
													12
													11
													10
													9
													8
													7
													6
													5
													4
													3

A járási főszolgabírák, községi előljárók városi polgármesterek és állami anyakönyvvezetők ezen határozatunkról a vármegyei „Hivatalos Lap“ útján kötelezőleg értesítetnek; többire nézve pedig járásbeli főszolgabírák felhivatnak, hogy az „Utasítás“ 1. és 12. §-ának értelmében jelen határozatunkat a járásuk területén levő összes érdekelt iskolaszékeknek, iskolai gondnokságoknak és kivétel nélkül valamennyi tanítónak a részükre ezennel kellő számú példányban megküldött külön mellékleten készbesítsék.

Felhivatnak végül polgármesterek és járásbeli főszolgabírák, hogy folyó évi *junius hó 1-ső napjáig* mulhatatlanul tegyenek ide jelentést arról, hogy területeiken az összeírás az új rend szerint pontosan végrehajtott-e és a jövő évre a lajstromos összeírás helyett egyes községekben nem volna-e célszerű az A/2. mintájú — és szintén a központi statisztikai hivatalban kapható — összeírási lapot használni?

Valamennyi alárendelt közigazgatási hatóság — s ezek közti külön nyomatékosan az állami anyakönyvvezetők — a miniszteri utasítás és jelen határozatunk pontos végrehajtására, s a főszolgabírák külön is az „Utasítás“ 16. §. 2. kikezdésének betartására személyes felelősség terhe mellett szigoruan utasítatnak.

Kelt Gömör-Kishont t. e. vármegye közigazgatási bizottságának Rimaszombatban 1903. évi január 12-én tartott üléséből.

Hámos, elnök.

